

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil godt sige tak for svaret. Jeg har også bemærket de spørgsmål, som fru Hanne Severinsen har stillet i denne sammenhæng, og derfor må det jo være åbenlyst, at i hvert fald SF, Enhedslisten og Venstre – nu kan vi jo høre, hvordan alle de øvrige partier stiller sig – umiddelbart i forlængelse af denne forespørgsel vil tage et initiativ over for regeringen med henblik på at få indbragt sagen for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Så jeg siger tak for svaret.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Per Stig Møller som ordfører.

Per Stig Møller (KF):

Det russiske overfald på Tjetjenien er i realiteten en fortsættelse af den 140 år gamle kolonisering af landet. Som under zarerne og Stalin fordriver man igen tjetjenerne og forbyder dem at bestemme over sig selv, skønt tjetjenerne aldrig har accepteret at indgå skæbnefællesskab med Rusland.

Hver gang tjetjenerne har ment det muligt at gå deres egne veje, har de forsøgt på det, men med voldsomme russiske repressalier til følge. Som følge af USSR's opløsning tog Tjetjenien under Dudajev chancen og forlod Den Russiske Føderation, men efter nogen tøven slog Jeltsin til og startede den første tjetjenske krig. Den endte med en fredsslutning, som betød, at Rusland respekterede et tjetjensk selvstyre og et frit tjetjensk valg af præsident. Desuden skulle tjetjenerne inden år 2001 selv ved en folkeafstemning afgøre, om Tjetjenien skulle være en suveræn stat eller forblive i Den Russiske Føderation som en autonom republik, og endelig skulle Rusland medvirke til genopbygningen af landet, herunder af lufthavnen.

På baggrund af denne fredsaftale blev Rusland optaget som medlem af Europarådet, og det var faktisk udelukkende menneskerettighedsforkæmperen Kovaljovs appel til os i sidste øjeblik under afstemningen i Europarådet om at lukke Rusland ind, der fik f.eks. mig til at stemme for russisk medlemskab i januar 1996. Argumentet var for det første, at vi dermed kunne holde Rusland i ørerne, og for det andet, at alle, også tjetjenerne, nu kunne klage til Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg.

Men som tiden for afstemningen i 2001 nærmede sig, steg spændingen igen mellem Rusland og Tjetjenien. Mystiske terrorangreb fandt

sted i Rusland, bl.a. i Moskva, og de blev tillagt tjetjenerne, skønt der endnu aldrig er ført bevis for deres skyld. Tjetjenerne begik selv en række menneskerettighedskrænkelser og påbegyndte tilmed et angreb på en naborepublik.

Tjetjenerne havde ganske vist frit valgt Maskhadov, efter at Dudajev var blevet myrdet af russerne, og valget var tilmed anerkendt af OSCE. Men Maskhadov havde tydeligvis ikke kontrol over de ekstremistgrupper, der tog gidsler og gjorde området uroligt. Tjetjenien gik i forfald, Rusland betalte aldrig de aftalte krigsskadesbeløb og bidrog ikke til genopbygningen af den smadrede lufthavn. Landet skulle tydeligvis isoleres og destabiliseres, og det blev det.

Denne destabilisering anvendte ministerpræsident Putin som påskud for at åbne den anden tjetjenske krig, der gjorde ham til præsident. Den blev ført med brutalitet, mens pressen denne gang blev holdt ude, og det betød, at Vesten ikke interesserede sig særlig meget for krigen, for der kom jo ikke dynger af lig på skærmen. Men plyndring, mord, voldtægt og fordrivelse fandt sted og finder sted, og selv om Rusland har lovet at retsforfølge de skyldige, hvis de findes i den russiske hær, er ingen blevet dømt.

Med sin krigsførelse er det lykkedes Rusland at få kontrol over det meste af landet og indsætte en lydregering med en ydre administration; men krigen fortsætter alligevel. Der forekommer træfninger, guerillakrigsførelse og fortsatte menneskerettighedskrænkelser og fordrivelser, men verden er som sagt uinteresseret. Uagtet at Europarådets Parlamentariske Forsamling i fjor ønskede at suspendere det russiske medlemskab, valgte Europarådets ministre at fastholde det, hvad vi kritiserede den danske udenrigsminister for.

EU har ikke ønsket at forstyrre den rolige, men mere og mere autokratiske udvikling i Rusland ved at gøre for stort et nummer ud af Tjetjenien, og selv om OSCE har anerkendt Maskhadov som leder af Tjetjenien, har de intet foretaget sig over for Rusland, der reelt har afsat ham og skaffet sig af med forpligtelsen til at lade tjetjenerne selv afgøre, om landet skal være suverænt eller ej.

Alle disse overfald, krænkelser og aftalebrud kan vi ikke være bekendt at acceptere, og det gør vi heller ikke med den vedtagelse, der er foreslået i dag.

Vi må i EU arbejde for, at Ruslands krig i Tjetjenien sættes på dagsordenen for de russisk/europæiske samtaler. Rusland krænker jo såvel